

LỄ CẤP SẮC CỦA NGƯỜI ĐẠO

Trong quan niệm của cộng đồng người Dao, nghi lễ quan trọng nhất của đời người đàn ông, bắt buộc phải trải qua là lễ cấp sắc. Việc đầu tiên là gia chủ phải làm cơm, rượu thưa với tổ tiên về việc chuẩn bị và hẹn thời điểm tiến hành lễ cấp sắc. Sau đó phải nuôi 2 con lợn 1 đực 1 cái chuẩn bị cho việc cúng bái. Ngoài ra phải chuẩn bị lợn, gà, rượu, gạo nếp... Thường thì một lễ cấp sắc 3 đèn cần 3 thầy, 7 đèn thì 7 thầy. Ông thầy cả gọi là “chí châu sai” hoặc “cô tàn sai”, các thầy phụ gồm: “dần chái, tình minh, pá tạn, tông tàn...”. Trước khi hành lễ, người cấp sắc phải kiêng khem

một số thủ tục như: không được nói tục chửi bậy, không được quan hệ vợ chồng, không được để ý đến phụ nữ... Thời gian tiến hành lễ cấp sắc 3 đèn kéo dài từ 1 đến 2 ngày; cấp sắc 7 đèn kéo dài 3 đến 5 ngày.

Ở nghi lễ này, người thụ lễ được thầy cúng cấp cho một bản sắc bằng chữ nôm, trong đó ghi rõ lai lịch cá nhân, lý do cấp sắc, điều giáo huấn và tên tuổi những thầy cúng đã làm lễ cấp sắc cho người thụ lễ đó. Mỗi lần làm lễ, người thụ lễ được cấp hai bản văn sắc khác nhau. Một bản được đốt sau khi thầy cúng đã trình báo cho các thần linh, ma

tổ tiên, còn một bản giao cho người thụ lễ. Bản sắc này được giữ cho đến khi người được cấp sắc qua đời, đốt trong lễ làm ma. Sau khi được cấp sắc lần đầu, người đàn ông tự học để được cấp sắc ở bậc cao hơn.

Các nghi lễ chính trong lễ cấp sắc gồm lễ trình diện, gia chủ mổ lợn để tế lễ tổ tiên. Các thầy cúng phải tẩy uế xong mới đánh trống mời tổ tiên về dự. Thầy cúng làm lễ khai đàn nhằm báo cho tổ tiên biết lý do của buổi lễ. Lễ thụ đèn, người được cấp sắc phải ăn mặc chỉnh tề ngồi trước bàn thờ, hai tay giữ một cây tre, nứa, ngang vai có đục và xuyên một thanh ngang dài vừa tầm vai để thầy đốt đèn, đặt

CHÚNG TÔI ĐẾN THÔN PHIÊNG LÂM, XÃ BẢN THI (CHỢ ĐÓN – BẮC KẠN) VỪA ĐỘ MÙA XUÂN PHOI MÀU TRÊN NƯƠNG CỎ GIANH VÀNG ỨNG. BÊN CẠNH VÊ ĐẸP THIÊN NHIÊN TRỜI PHÚ THÌ TRONG LÒNG THUNG Lũng HOANG VU CÓ TRÊN 30 NÓC NHÀ NÀY CÒN ẨN CHỨA NHIỀU NÉT VĂN HOÁ VÔ CÙNG ĐỘC ĐÁO. TRONG ĐÓ CÓ LỄ CẤP SẮC (QUÁ TẮNG) CỦA NGƯỜI DAO ĐỎ.

nến làm lễ. Đặc biệt trong lễ cấp sắc là cấp đạo sắc cho người thụ lễ với 10 điều cấm và 10 điều nguyện, tại đạo sắc này tên âm của người thụ lễ được ghi luôn để khi chết về được với tổ tiên. Quan trọng nhất trong nghi lễ là cấp pháp danh cho người thụ lễ. Người thụ lễ lấy vật áo để hứng gạo từ thầy cả và bố đẻ. Sau đó các thầy sẽ dạy cho người thụ lễ một số điệu múa. Kết thúc nghi lễ, các thầy múa để dâng rượu, lễ vật tạ ơn thần linh. Từ đây người đàn ông thụ lễ đã được coi như một người trưởng thành hoàn toàn về thể chất cũng như tinh thần. Người đã qua lễ cấp sắc thì dù là trẻ con vẫn được coi là người lớn, được ngồi với già làng, được tham gia cúng bái hoặc giúp việc cho những thầy cúng trong các cuộc cúng lễ của tư gia cũng như cộng đồng. Họ quan niệm rằng, người đã trải qua lễ cấp sắc mới có tâm, có đức để phân biệt phải trái, mới được công nhận là con cháu của Bàn Vương. Lễ cấp sắc thường được tổ chức vào tháng 11, 12 âm lịch

hoặc tháng 1 năm sau. Đó là khoảng thời gian nông nhàn được người Dao sử dụng cho việc cúng bái, cưới xin và ma chay. Ngày lễ cấp sắc được chọn kỹ, chẳng hạn họ Triệu chọn các ngày Dần, Mão, còn họ Đặng chọn ngày Dần... và họ đều kiêng ngày chết của người trong gia đình, nhất là ngày “kinh trập” (sấm động).

Lễ cấp sắc của người Dao có giá trị nhân văn sâu đậm thể hiện ở các điều giáo huấn ghi trong sắc cấp cho người thụ lễ. Lễ cấp sắc kỵ con người làm việc ác. Những ngày diễn ra nghi lễ này, có rất nhiều điệu múa cổ truyền của người Dao đỏ diễn tả về việc làm nương rẫy, tra hạt, làm nhà... thể hiện tinh thần đề cao tự do, phối hợp với các loại nhạc cụ độc đáo: chuông lắc, nỏ bạt, trống...

ĐOÀN GIA